

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol.10, No.1, 2015, pp.15-29

OJED

An Online Journal
of Education
<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

ความสัมพันธ์ระหว่างแบบสัมพันธภาพความผูกพันและการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาล
ในกรุงเทพมหานคร

THE RELATIONSHIPS BETWEEN ATTACHMENT STYLES AND
CLASSROOM MANAGEMENT OF EARLY CHILDHOOD TEACHERS
IN SCHOOLS OF BANGKOK METROPOLIS

นางสาวศุภิธัน ธิยาพันธ์*

Supitha Riyaphan

รศ. ดร. อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร **

Assoc. Prof. Dr. Udomluck kulapichitr, Ed.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบสัมพันธภาพความผูกพันและการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาลใน 3 ด้านได้แก่ ด้านการจัดบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม ด้านการจัดการเรียนการสอน และการปรับพฤติกรรม ตัวอย่างประชากรคือ ครูประจำชั้นอนุบาลที่สอนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ในโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 สังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 372 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีแบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบมั่นคง 2) แบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบมั่นคง มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับ ปานกลางกับการจัดการชั้นเรียนด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับต่ำกับการจัดการชั้นเรียนด้านการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์ทางลบอยู่ในระดับต่ำกับการจัดการชั้นเรียนด้านการปรับพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) แบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบวิตกกังวล มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับต่ำกับการจัดการชั้นเรียนด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับต่ำกับการจัดการชั้นเรียนด้านการเรียนการสอนและการปรับพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) แบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบออกห่าง มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับต่ำกับการจัดการชั้นเรียนด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม และด้านการจัดการชั้นเรียนด้านการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการชั้นเรียนด้านการปรับพฤติกรรม

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: supitha.r@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: udomluck.k@chula.ac.th

ISSN 1905-4491

Abstract

The purpose of this research was to study the relationships between attachment styles and classroom management of early childhood teachers in three aspects : social – emotional climate, instructional management, and behavior modification. The samples of this study were 372 early childhood teachers in schools under the Office of the Basic Education Commission, the Office of the Private Education Commission, the Department of Education Bangkok Metropolitan Administration, and the Office of the Higher Education Commission.

The research findings were as follows ; 1)Most early childhood teachers were found to have a secure attachment style followed by an anxiety attachment style and an avoidance attachment style 2)A secure attachment style had a positive relationship with the aspects of classroom management on social – emotional climate and instructional management at the significant level of .01 ; and had a negative relationship with the aspect of classroom management on behavior modification at the significant level of .01 3)An anxiety attachment style had a positive relationship with the aspects of classroom management on social – emotional climate at the significant level of .05 ; and on instructional management and behavior modification at the significant level of .01 4)An avoidance attachment style had a positive relationship with the aspects of classroom management on social – emotional climate and instructional management at the significant level of .01, but had no relationship with the aspect of classroom management on behavior modification

คำสำคัญ: แบบสัมพันธ์ภาพความผูกพัน / การจัดการชั้นเรียน / ครูอนุบาล

KEYWORDS: ATTACHMENT STYLES / CLASSROOM MANAGEMENT / EARLY CHILDHOOD TEACHER

บทนำ

เด็กปฐมวัยเป็นวัยของการเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญที่สุด เป็นวัยแห่งการเตรียมตัวเพื่อชีวิตในอนาคต และเป็นช่วงที่เกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิต ครูปฐมวัยจึงเป็นผู้ดูแลเด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของเด็กซึ่งเป็นลักษณะพิเศษเฉพาะของครูปฐมวัยแตกต่างจากครูระดับอื่นๆ (Diamond, 1992) ครูที่มีอารมณ์ที่มั่นคง ใจเย็น ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ ให้ความรัก ความเอาใจใส่กับเด็ก เป็นการเสริมสายใยแห่งความผูกพันที่เริ่มต้นขึ้นในห้องเรียนอนุบาล ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ผ่านการดูแลทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กต่อไป (อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2554)

รายงานสภาพพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สุวรรณ มีทองคำ บุญทวี อรุณมาศ และ สุนีย์ บุญทิม (2550) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา พบว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เป็นสาเหตุให้นักเรียนไม่ยอมมาโรงเรียนมากที่สุด คือ ไม่ประทับใจในการสอนของครู ไม่ชอบบรรยากาศการเรียนการสอน ครูไม่มีความเป็นกันเอง และทำโทษนักเรียนโดยไม่ทราบสาเหตุของความผิด ทำให้เด็กขาดความมั่นใจในตนเอง และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการมาโรงเรียน การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของครู ขาดการควบคุมอารมณ์ของตนเองให้นิ่ง สงบต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กทั้งในด้านที่เป็นพฤติกรรมพึงประสงค์ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ปัญหาที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่า เด็กที่แสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ มีครูเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กมีปัญหาพฤติกรรม ส่งผลให้กระทบต่อการเรียนรู้ของเด็ก การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีของครูกับเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ

โดยเฉพาะในวันแรกที่เด็กพบกับครู บุคลิกภาพของครูส่งผลต่อความรู้สึกทางบวก หรือทางลบแก่เด็กได้ เช่น ถ้าการพบกันครั้งแรกครูต้อนรับเด็กทุกคนด้วยท่าที่อบอุ่นและเป็นมิตร จะทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อครูและห้องเรียน แต่หากครูเริ่มต้นวันแรกด้วยท่าที่ที่เข้มงวด เด็กก็จะรู้สึกไม่สบายใจ และอาจจะเลยไปถึงความรู้สึกที่ไม่ดีต่อชั้นเรียนและสิ่งที่เรียนรู้ไปด้วย (ธิดา พิทักษ์สินสุข, 2555) การสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็กจึงต้องควบคู่ไปกับการให้ความสนใจต่อความต้องการของเด็ก จะช่วยให้ครูรับรู้ความต้องการในการแสดงออกของเด็กแต่ละคน เพื่อช่วยลดปัญหาของเด็ก สร้างทัศนคติที่ดีต่อการมาโรงเรียนนำไปสู่การสร้างสัมพันธ์ภาพความผูกพันที่ดีระหว่างครูกับเด็ก (Craft, 2000)

การสร้างสัมพันธ์ภาพความผูกพัน ตามแนวคิดทฤษฎีของ Bowlby (2005) ได้กล่าวถึงความผูกพันไว้ว่าเป็นระบบของความรู้สึกที่สร้างขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ ทำให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยที่ถูกรักษาไว้ในความอบอุ่นของจิตใจ เมื่อเด็กมีความรู้สึกปลอดภัย และปราศจากความกลัว เด็กได้รับการตอบสนองความผูกพันเป็นอย่างดี เด็กก็จะสามารถเผชิญกับสิ่งแปลกใหม่พร้อมที่จะเรียนรู้ต่อไปได้ ต่อมา Howes และ Ritchie (1998) ได้คิดประยุกต์แนวคิดจากพื้นฐานทฤษฎีของ Bowlby ไว้ว่า นอกจากการสร้าง ความผูกพันระหว่างแม่กับเด็กแล้ว เด็กยังต้องรับการถ่ายทอด ความรักความผูกพันจากครูด้วยเช่นกัน ถ้าหากครูมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ และมีการตอบสนองที่ดี จะทำให้เด็กรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยมีความรู้สึกที่ดีต่อครู การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครูจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีสามารถเกิดขึ้น ที่บ้าน ที่สถานรับเลี้ยงเด็ก หรือที่โรงเรียนก็มีความสำคัญต่อเด็กด้วยกันหมด (Gestwicki, 1999)

การศึกษางานวิจัยของ Hazan และ Shaver (1987) เรื่องแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันในวัยผู้ใหญ่ โดยใช้วิธีการตอบแบบประเมินรายงานตนเองในการจำแนกแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันซึ่งมีความคล้ายคลึงกับแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันในวัยเด็ก แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ แบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบมั่นคง แบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบวิตกกังวล และแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบออกห่าง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Bartholomew และ Horowitz (1991) ที่ได้อาศัยแนวคิดพื้นฐานจากงานวิจัยของ Hazan และ Shaver (1987) มาประยุกต์ในการศึกษาแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันของผู้ใหญ่ ได้กล่าวว่า การแสดงแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันของผู้ใหญ่ในแบบต่างๆ ทั้ง 3 แบบ แสดงให้เห็นถึงการเห็นคุณค่าและการไม่เห็นคุณค่าของการดูแลเอาใจใส่ และความคาดหวังที่มีต่อบุคคลอื่น เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิด แบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันที่ต่างกัน ซึ่งแสดงออกผ่านพฤติกรรมและบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล และต่อมา Morris - Rothschild (2006) ได้นำแนวคิดการศึกษาแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันดังกล่าว มาใช้ศึกษาแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันของครู โดยผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันของครูสามารถทำนายความสามารถในการจัดการชั้นเรียนได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการแสดงถึงความรับผิดชอบ การดูแลเอาใจใส่ในการดูแลเด็ก เป็นสิ่งสำคัญในการแสดงพฤติกรรมจัดการชั้นเรียนของครู เช่น ครูที่มีแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบมั่นคง ครูจะเป็นผู้ที่มอบความรัก ความอบอุ่นให้แก่เด็ก แต่ถ้าหากมีแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบวิตกกังวล และแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบ ออกห่าง ครูจะแสดงพฤติกรรมที่ละเลย ไม่เอาใจใส่เด็ก จนบางครั้งเป็นผู้แสวงหาความรัก ความสนใจจากเด็กเอง ทำให้เกิดผลกระทบที่ไม่ดีต่อการจัดการชั้นเรียน (Peterson, 1998) จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันของผู้ใหญ่ การวัดแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันสามารถนำไปประเมินการแสดงพฤติกรรมและบุคลิกภาพของครูแต่ละคนที่แสดงออกในการจัดการชั้นเรียนได้ ซึ่งครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุด ความสำเร็จของการจัดการชั้นเรียนมีระดับมากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งมาจากครูที่ต้องเป็นผู้ยอมรับใน

ตนเอง ควบคุมอารมณ์ให้มั่นคง แสดงความรัก ความเข้าใจเด็ก ด้วยคุณลักษณะดังกล่าวของครูย่อมนำไปสู่การจัดการชั้นเรียนที่ดีต่อไป

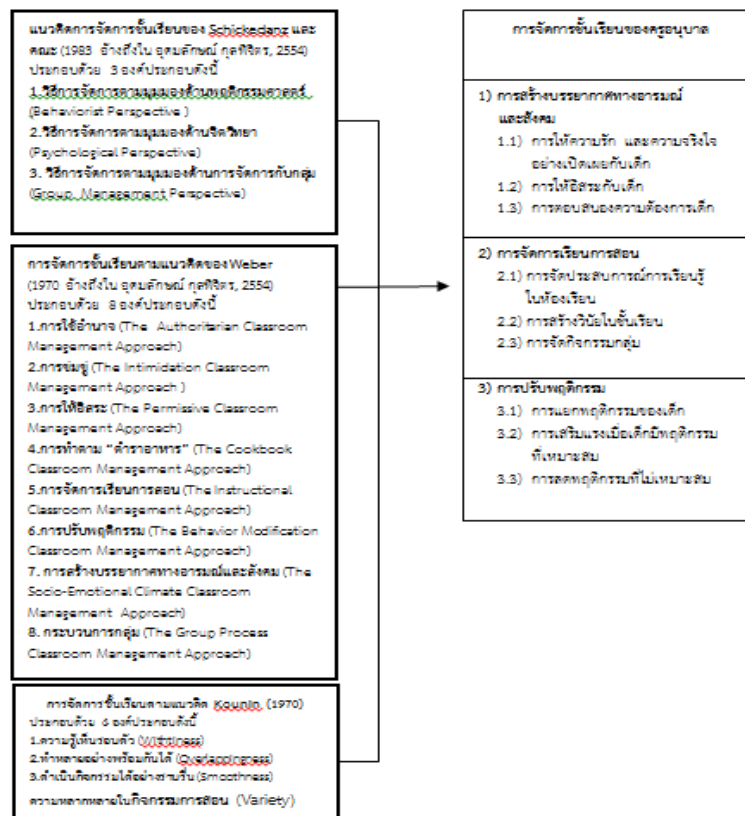
การจัดการชั้นเรียน เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่ครูมีการวางแผน จัดเตรียมสภาพห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ การสอนของครู และวิธีจัดการพฤติกรรมเด็ก เพื่อรักษาบรรยากาศในชั้นเรียน ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น บรรลุเป้าหมายทางการเรียน เด็กเกิดความร่วมมือในการเรียนรู้ การแสดงพฤติกรรมทางสังคมของการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนของเด็ก เช่น การให้ความร่วมมือ การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม การรับผิดชอบ การรอคอย การทำงานโดยไม่รบกวนผู้อื่น การรู้จักเก็บของเล่นและของใช้ให้เข้าที่ ทั้งหมดนี้มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนของเด็ก และเกี่ยวข้องกับการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างครูกับเด็ก การสร้างวินัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจ และการรู้จักควบคุมพฤติกรรมของเด็ก (อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2554)

การค้นคว้าแนวคิดการจัดการชั้นเรียนของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน มีนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึงวิธีการจัดการชั้นเรียนโดยวิเคราะห์จากการกำหนดองค์ประกอบที่สนับสนุนการแสดงพฤติกรรมและบทบาทของครูในการจัดการชั้นเรียนอย่างเห็นได้ชัดเจน ได้แก่ แนวคิดการจัดการชั้นเรียนของ Schickedanz และคณะ (1983 อ้างถึงใน อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2554) แนวคิดการจัดการชั้นเรียนของ Weber (1977 อ้างถึงใน อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2554) และแนวคิดการจัดการชั้นเรียนของ Kounin (1970) สรุปได้ว่าแนวคิดการจัดการชั้นเรียนของนักการศึกษาทั้ง 3 ท่าน แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบในการจัดการชั้นเรียนที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม ด้านที่ 2 การจัดการเรียนการสอน และ ด้านที่ 3 การปรับพฤติกรรม ซึ่งแสดงถึงการใช้เทคนิคของครูในการจัดการชั้นเรียนที่ส่งเสริมสัมพันธภาพความผูกพันได้อย่างชัดเจน โดยการถ่ายทอดผ่านพฤติกรรมของครูส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียนได้ นับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจและยอดเยี่ยมซึ่งส่งผลต่อความรู้สึทางบวกหรือทางลบแก่เด็กได้ (Morris - Rothschild, 2006) ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาเด็กในด้านใด ครูต้องเข้าใจถึงจิตใจของเด็ก มีการจัดการโดยให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ เข้าใจถึงความต้องการของเด็กแต่ละคนเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่มั่นคง ปลอดภัย ไว้วางใจครู (Bergin & Bergin, 2009) การตระหนักรู้ถึงความสำคัญของความผูกพัน และบทบาทของปฏิสัมพันธ์ที่ครูมีต่อเด็กอนุบาล นอกเหนือจากการให้ความรู้แล้ว ครูอนุบาลยังต้องเป็นผู้ให้การดูแลเด็กทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ในมุมมองของเด็กๆ ครูจะถูกมองว่าเป็นผู้ที่มีความเสมอต้นเสมอปลาย และมีพฤติกรรมตอบสนองที่ถูกทำนายได้ล่วงหน้า และอีกหนึ่งมุมมองของเด็กๆ ครูเป็นผู้มอบความมั่นคงและปลอดภัย เกิดการสานสายใยแห่งความผูกพันเริ่มต้นขึ้นในห้องเรียนอนุบาลด้วยฝีมือของครูผู้จัดการและจะเป็นตัวเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประเทศชาติในที่สุด (อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2554)

ผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบสัมพันธภาพความผูกพันและการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาล โดยศึกษาจากทุกสังกัดในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลของครูในแต่ละหน่วยงานที่เพียงพอ กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของความเจริญในทุกๆด้าน ทั้งการปกครอง การคมนาคม รวมไปถึงการศึกษา ประชากรในกรุงเทพมหานคร จึงมีความพร้อมทั้งด้านศักยภาพ คุณภาพชีวิต ในเมื่อครูในกรุงเทพมหานครอยู่ในบริบททางสังคมที่มีความพร้อมและเจริญก้าวหน้า (ยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2552) ดังนั้นครูจึงต้องมีความกระตือรือร้น ในการพัฒนาตนเอง นำไปสู่การพัฒนาในด้านการศึกษาให้เด็กต่อไป ครูจึงต้องเริ่มต้นใน

การพัฒนา แบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันของตนเอง เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมสัมพันธ์ภาพที่ดีในการจัดการชั้นเรียนระหว่างครูประจำชั้นกับเด็กอนุบาล ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม หากครูเข้าใจและยอมรับในแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันของตนเอง มีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง และพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง ให้สามารถจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่เด็กไทย และเป็นฐานสำคัญของความมั่นคงของสังคมและของประเทศชาติต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันและการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาล ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันและการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาลใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

การกำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูประจำชั้นอนุบาลที่สอนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ในกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามสังกัดทั้ง 4 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 12 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจำนวน 187 คน สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 168 คน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การอุดมศึกษา จำนวน 5 คนจึงได้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลด้วยแบบวัดและแบบสอบถาม รวมทั้งสิ้น 372 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) และการเก็บข้อมูลการสังเกต ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากเกณฑ์ที่กำหนด ได้ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสังเกต รวมทั้งสิ้น 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ประเภท ประกอบด้วยแบบวัดสัมพันธภาพความผูกพัน แบบสอบถามการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาล และแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบวัดสัมพันธภาพความผูกพันของครูอนุบาล เป็นแบบวัดชนิดเลือกตอบประเมินความรู้สึกของผู้ตอบแบบวัด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบวัด ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินรูปแบบความผูกพันมีการกำหนดข้อความและเกณฑ์ของระดับความรู้สึกไว้อย่างแน่นอน จำนวน 36 ข้อครอบคลุมรูปแบบความผูกพัน 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบความผูกพันที่มั่นคง รูปแบบความผูกพันแบบออกห่าง และรูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวล เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ โดยกำหนดความหมายแต่ละระดับ ดังนี้ 1=ไม่ตรงเลย, 2 = ส่วนใหญ่ไม่ตรง, 3=ไม่ค่อยตรง, 4=ตรงและไม่ตรงพอๆกัน, 5=ค่อนข้างตรง, 6=ตรงมาก, 7=ตรงมากที่สุด

2. แบบสอบถามการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาลเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบตามการปฏิบัติ จำนวน 45 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการจัดการชั้นเรียนครอบคลุมการจัดการชั้นเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการปรับพฤติกรรม เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายแต่ละระดับ ดังนี้ 5=ปฏิบัติเป็นประจำ, 4=ปฏิบัติบ่อยครั้ง, 3=ปฏิบัติปานกลาง, 2=ปฏิบัติบางครั้ง, 1=แทบจะไม่เคยปฏิบัติเลย

3. แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาล เป็นแบบสังเกตการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาลที่มีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสังเกต ตอนที่ 2 เป็นตารางจดบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาล และตอนที่ 3 เป็นแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการสังเกตมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เลือกตอบการปฏิบัติพบหรือไม่พบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมแบบวัดสัมพันธภาพความผูกพันและแบบสอบถามการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาล มีดังนี้

1.1 ส่งจดหมายขออนุญาตเก็บข้อมูลงานวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ส่งแบบวัดสัมพันธภาพความผูกพัน และแบบสอบถามการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาลทางไปรษณีย์โดยมีการแนบซองติดแสตมป์พร้อมหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร

1.3 ตรวจนับจำนวนแบบวัดสัมพันธภาพความผูกพัน และแบบสอบถามการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาลที่ได้รับกลับคืน พบว่าแบบวัดสัมพันธภาพความผูกพัน ได้รับคืนจำนวน 199 ฉบับ และแบบสอบถามการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาลได้รับคืนจำนวน 199 ฉบับ

1.4 ดำเนินการติดตามแบบวัดสัมพันธภาพความผูกพัน และแบบสอบถามการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาลที่ยังไม่ได้รับกลับคืนทางโทรศัพท์ หลังจากการติดตามได้รับแบบวัดสัมพันธภาพความผูกพันกลับคืนเพิ่มเติม 118 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาลกลับคืนเพิ่มเติม 118 ฉบับ

สรุปได้รับแบบวัดสัมพันธภาพความผูกพันกลับคืนรวมทั้งหมด 317 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาลกลับคืนรวมทั้งหมด 317 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.21 เป็นค่าที่ยอมรับได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (วรณีย์ แกมเกตุ, 2551)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสังเกตการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาล

2.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลของแบบวัดสัมพันธภาพความผูกพัน และแบบสอบถามการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาล เพื่อได้ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสังเกตตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนด

2.2 ส่งจดหมายขออนุญาตเก็บข้อมูลงานวิจัยโดยการสังเกต จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตด้วยตนเองในแต่ละสังกัด โดยใช้เวลาในการสังเกตตัวอย่างประชากรโรงเรียนละ 2 วัน ตั้งแต่เวลา 8.30 – 15.00 น. ตามวันที่ดำเนินการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดสัมพันธภาพความผูกพันและการจัดการชั้นเรียนของครูระดับอนุบาลของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์แบบวัดและแบบสอบถามโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. วิเคราะห์แบบสังเกตโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูอนุบาล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูอนุบาลเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างประชากรที่ทำแบบวัดสัมพันธภาพความผูกพันและแบบสอบถามการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาล โดยวิเคราะห์จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของครูอนุบาลในกรุงเทพมหานครพบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 99.70 และมีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.50 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 53.00 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 77.70 และจบการศึกษาจากสาขาการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 71.90 มีประสบการณ์การสอนเป็นระยะเวลา 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.10 เป็นครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) คิดเป็นร้อยละ 53.00 ส่วนใหญ่เด็กอนุบาลที่ประจำชั้นมีอายุ 4-5 ขวบ คิดเป็นร้อยละ 83.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แบบสัมพันธภาพความผูกพันของครูอนุบาล

การวิเคราะห์แบบสัมพันธภาพความผูกพันของครูอนุบาลเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดสัมพันธภาพความผูกพันโดยวิเคราะห์จำแนกตามแบบสัมพันธภาพความผูกพันทั้ง 3 แบบ ได้แก่ แบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบมั่นคง แบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบวิตกกังวล และแบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบออกห่าง พบว่าครูอนุบาลส่วนใหญ่มีแบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบมั่นคงจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 รองลงมาเป็นแบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบวิตกกังวล จำนวน 126 คนคิดเป็นร้อยละ 39.60 และแบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบออกห่าง จำนวน 43 คนคิดเป็นร้อยละ 13.50

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาล

ผลการวิเคราะห์การจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาลเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาล โดยวิเคราะห์ภาพรวม 3 ด้าน ได้แก่ด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม การจัดการเรียนการสอน และด้านการปรับพฤติกรรม ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาลจำแนกตามรายด้าน

การจัดการชั้นเรียน	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1.ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.21	0.33	มาก
1.1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียน	4.49	0.34	มาก
1.2) การสร้างวินัยในชั้นเรียน	4.17	0.36	มาก
1.3) การจัดกิจกรรมกลุ่ม	3.98	0.29	มาก
2.ด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม	3.98	0.53	มาก
2.1) การให้ความรักและความจริงใจอย่างเปิดเผยกับเด็ก	4.02	0.53	มาก
2.2) การให้อิสระกับเด็ก	3.94	0.56	มาก
2.3) การตอบสนองความต้องการของเด็ก	3.99	0.51	มาก
3) การปรับพฤติกรรม	3.72	0.41	มาก
3.1) การแยกพฤติกรรมของเด็ก	4.30	0.29	มาก
3.2) การเสริมแรงเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม	3.71	0.49	มาก
3.3) การลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม	3.17	0.45	ปานกลาง

ตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยรายด้านของการจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นอนุบาลทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการปรับพฤติกรรม มีดังนี้

1) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.21$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกประเด็นย่อย โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในห้องเรียน ($\bar{x}=4.49$) รองลงมาคือ การสร้างวินัยในชั้นเรียน ($\bar{x}=4.17$) และการจัดกิจกรรมกลุ่ม ($\bar{x}=3.98$) ตามลำดับ

2) ด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.98$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกประเด็นย่อย โดย

ประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการให้ความรักและความจริงใจอย่างเปิดเผยกับเด็ก ($\bar{x}=4.02$) รองลงมาคือ การตอบสนองความต้องการของเด็ก ($\bar{x}=3.99$) และการให้อิสระกับเด็ก ($\bar{x}=3.94$) ตามลำดับ

3) ด้านการปรับพฤติกรรม พบว่าค่าเฉลี่ยการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.72$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่ามีระดับการปฏิบัติทั้งระดับมากและระดับปานกลาง โดยประเด็นย่อยที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือการแยกพฤติกรรมของเด็ก ($\bar{x}=4.30$) รองลงมาคือ การเสริมแรงเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ($\bar{x}=3.71$) และการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ การลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ($\bar{x}=3.17$)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบสัมพันธภาพความผูกพันและการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาล

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบสัมพันธภาพความผูกพันและการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาลของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) พบว่าแบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบมั่นคง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ทางบวกอยู่ในระดับปานกลางกับการจัดการชั้นเรียนด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.314^{**}$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ทางบวกอยู่ในระดับต่ำกับการจัดการชั้นเรียนด้านการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.114^{*}$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ทางลบอยู่ในระดับต่ำกับการจัดการชั้นเรียนด้านการปรับพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=-.188^{**}$) แสดงให้เห็นว่า ครูที่มีแบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบมั่นคง ส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียนด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคมได้ดีกว่าการจัดการชั้นเรียนในด้านการจัดการเรียนการสอน และส่งผลในทางตรงกันข้ามกับการจัดการชั้นเรียนในด้านการปรับพฤติกรรม คือ หากครูมีสัมพันธภาพความผูกพันแบบมั่นคงที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ครูมีการจัดการชั้นเรียนด้านการปรับพฤติกรรมที่ลดลง เช่นเดียวกับครูที่มีสัมพันธภาพความผูกพันแบบมั่นคงที่ลดลงส่งผลให้ครูมีการจัดการชั้นเรียนด้านการปรับพฤติกรรมที่เพิ่มขึ้น

แบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบวิตกกังวล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ทางบวกอยู่ในระดับต่ำกับการจัดการชั้นเรียนด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.143^{*}$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ทางบวกอยู่ในระดับต่ำกับการจัดการชั้นเรียนด้านการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.152^{**}$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ทางบวกอยู่ในระดับต่ำกับการจัดการชั้นเรียนด้านการปรับพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.153^{**}$) แสดงให้เห็นว่า ครูที่มีแบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบวิตกกังวล ส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียนทั้งด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการปรับพฤติกรรมเท่าเทียมกัน

แบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบออกห่าง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ทางบวกอยู่ในระดับต่ำกับการจัดการชั้นเรียนด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.151^{**}$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ทางบวกอยู่ในระดับต่ำกับการจัดการชั้นเรียนด้านการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.166^{**}$) และไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการชั้นเรียนด้านการปรับพฤติกรรม แสดงให้เห็นว่า ครูที่มีแบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบออกห่างส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียนด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม และการจัดการชั้นเรียนด้านการเรียนการสอน แต่ไม่ส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียนด้านการปรับพฤติกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและการจัดการชั้นเรียนอนุบาลใน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันของครูอนุบาล

แบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันของครูอนุบาล พบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพัน แบบมั่นคง รองลงมาเป็นแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบวิตกกังวล และแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบออกห่างตามลำดับ จากผลการวิจัยที่พบว่าครูมีแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบมั่นคงมีจำนวนมากที่สุดนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Morris - Rothschild (2006) ที่ได้ศึกษาแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันของครู พบว่าครูส่วนใหญ่มีแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบมั่นคง เพราะเป็นแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันที่เหมาะสมที่สุดในแบบสัมพันธ์ภาพผูกพันทั้ง 3 แบบ มีการแสดงอารมณ์และพฤติกรรมอย่างตรงไปตรงมา กล้าที่จะเปิดเผยความเป็นตัวของตัวเองออกมา (Bartholomew & Horowitz, 1991) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐสุตา เต้พันธ์ (2544) ที่พบว่า ในสภาพสังคมทั่วไปจะพบบุคคลที่มีแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบมั่นคงมากกว่าแบบสัมพันธ์ภาพแบบอื่นๆ ซึ่งครูอนุบาลที่ผู้วิจัยทำการศึกษาคือครูที่อยู่ในสังคมทั่วไป จึงมีแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบมั่นคงจำนวนมากที่สุด ครูที่มีแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบมั่นคง จะเป็นผู้ที่มองบุคคลอื่นในแง่ดี มีความรัก มีมิตรภาพที่มั่นคง มีความรับผิดชอบ และดูแลเอาใจใส่ในการดูแลเด็กได้เป็นอย่างดี ส่วนแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันของครูที่พบน้อยที่สุด คือ แบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบออกห่าง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Bartholomew และ Horowitz (1991) ที่ได้กล่าวว่าเป็นแบบสัมพันธ์ภาพที่พบน้อยที่สุดในแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันทั้ง 3 แบบ ครูที่มีแบบสัมพันธ์ภาพแบบออกห่างจะเป็นผู้ที่แยกตัวออกจากผู้อื่น เมื่อมีปัญหาจะไม่แสดงออกให้ผู้อื่นทราบ และไม่แสดงอารมณ์ออกมาส่งผลให้ครูมีการแสดงพฤติกรรมที่ละเลยเด็ก ไม่เอาใจใส่เด็ก จึงพบครูที่มีแบบสัมพันธ์ภาพความผูกพันแบบออกห่างได้น้อยที่สุด

2. การจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาล

2.1 การสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม

การจัดการชั้นเรียนด้านการจัดบรรยากาศทางอารมณ์และสังคมของครูประจำชั้นอนุบาลเป็นการส่งเสริมบรรยากาศในชั้นเรียนให้เต็มไปด้วยความอบอุ่น ครูให้ความรักและความผูกพันกับเด็ก เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกปลอดภัย และมีทัศนคติที่ดีต่อการมาโรงเรียน การจัดการชั้นเรียนด้านการจัดบรรยากาศทางอารมณ์และสังคมของครูอนุบาลส่วนใหญ่พบว่า ครูมีการแสดงออกถึงการให้ความรักและความจริงใจอย่างเปิดเผยกับเด็ก ซึ่งพฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงการรักความจริงใจต่อเด็ก ได้แก่ การสัมผัสทางกาย การใช้มือลูบศีรษะ เด็กเบาๆ การโอบกอด การลูบหลัง และการพูดจาด้วยคำพูดที่สุภาพอ่อนหวาน พฤติกรรมที่ครูแสดงเหล่านี้ครูแต่ละคนสามารถปฏิบัติได้ง่ายและบ่อยที่สุดเป็นการแสดงความรักที่เห็นได้อย่างชัดเจน เด็กสามารถรับรู้ถึงการให้ความรักและความจริงใจของครูนำไปสู่การเป็นแบบอย่างในการแสดงความรักและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในห้องเรียน จากพฤติกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความรักและความจริงใจของครูที่มีต่อเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Schickedanz และคณะ (1983 อ้างถึงใน อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2554) เกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนตามมุมมองด้านจิตวิทยา โดยครูเป็นผู้ให้ความรัก และรับรู้ความต้องการของเด็ก หมั่นสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน เข้าใจกัน เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับชั้นเรียน และสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดภาวะทางอารมณ์และสังคมเชิงบวก นอกเหนือจากการแสดงความรักและความจริงใจกับเด็กโดยการแสดงออกทางกายแล้ว ครูยังสามารถสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นในห้องเรียนได้อีกด้วย เช่น เมื่อถึงวันเกิดของเด็ก ครูสามารถ

จดจำวันเกิดของเด็กได้ ครูชักชวนให้เด็กๆในห้องเรียนร่วมกันร้องเพลง อวยพรให้เด็กที่เกิดวันนั้น ในการพูดคุยกับเด็กครูมองตาแสดงถึงการรับฟังเด็ก และคุกเข่าหรือนั่งลงเพื่อให้อยู่ในระดับสายตาเด็ก ครูยื่นต้อนรับเด็กที่ประตูในทุกๆเช้า และเมื่อถึงเวลาพักทานอาหารกลางวัน ครูและเด็กรับประทานอาหารร่วมกัน (วรนาท รักสกุลไทย, 2555) ซึ่งวิธีการปฏิบัติดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กของ National Association for the Education of Young Children (2012) ที่ได้รับรู้ไว้ว่า ครูควรแสดงออกซึ่งการยอมรับ ชื่นชมในตัวเด็ก เช่น ยิ้ม สัมผัส โอบกอด และพูดคุย ย่อตัวลงมาให้ตนเองอยู่ในระดับเดียวกับเด็ก การพูดจากับเด็กควรใช้ภาษาเด็กอย่างเป็นกันเอง สุภาพอ่อนโยน แสดงให้เด็กเห็นว่าความคิดของเขามีประโยชน์ก็เป็นการตอบสนองความต้องการของเด็กที่ได้ผลดีอีกวิธีหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ ข้อค้นพบของนักวิจัยพบว่า การแสดงความรักและความจริงใจอย่างเปิดเผยกับเด็กนั้น ครูแต่ละคนมีวิธีการแสดงความรักต่อเด็กที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะที่ถ่ายทอดผ่านบุคลิกภาพของครู เช่น ครูที่มีความอ่อนโยน ครูลักษณะนี้เป็นผู้สร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่อบอุ่น เด็กชอบเข้าไปกอดครูเพราะครูมีการกอดเด็กตอบ ทำให้เด็กและครูมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน เด็กสามารถเข้าหาครูอย่างไม่เขินอาย ส่วนครูที่มีอารมณ์ขัน ครูลักษณะนี้เป็นผู้สร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่ผ่อนคลาย สนุกสนาน ทั้งเด็กและครูมีสภาวะทางอารมณ์ที่ดี แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ภายใต้การแสดงความรักและความจริงใจของครูแต่ละคน สิ่งที่ได้เห็นได้ชัดจนที่สุด คือ ครูแต่ละคนแสดงให้เห็นถึงการแสดงความรักต่อเด็กอย่างจริงใจและเต็มใจ ทำให้เด็กมีความไว้วางใจครู รู้สึกอุ่นใจเมื่ออยู่ใกล้ครู แสดงถึงการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับเด็ก ทำให้เป็นการเสริมสร้างบรรยากาศห้องเรียนที่ดีขึ้น ก่อให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดการชั้นเรียนด้านการจัดการเรียนการสอน ครูมีหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ให้เด็ก ซึ่งเป็นหน้าที่หลักที่ครูต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาประสบการณ์ในการเรียนรู้ของเด็กให้มีประสิทธิภาพที่สุด การจัดการชั้นเรียนด้านการจัดการเรียนการสอนของครูอนุบาลส่วนใหญ่ พบว่า ครูมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดี โดยครูมีการวางแผนการสอน มีกิจกรรมและสื่อที่น่าสนใจ ใช้เทคนิคที่หลากหลาย จัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างราบรื่นไม่ติดขัดเมื่อต้องเปลี่ยนกิจกรรมไปสู่กิจกรรมใหม่ และมีความยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองความสนใจของเด็กแต่ละคน ซึ่งวิธีการปฏิบัตินั้น สอดคล้องกับ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2554) ที่กล่าวว่า ครูจะต้องวางแผนและเตรียมการสอนล่วงหน้า การสอนของครูที่คำนึงถึงความเหมาะสมกับพัฒนาการรอบด้านของเด็ก ทำให้ห้องเรียนบรรลุเป้าหมายทางการเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการจัดการชั้นเรียนด้านการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ Steel และ Cohn-Vargas (2013) ที่ได้กล่าวถึง วิธีปฏิบัติที่ครูช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก เพื่อให้เด็กประสบความสำเร็จและมีความรู้สึกภาคภูมิใจ มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองไปในทางที่ดี เช่น ในการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูควรให้เด็กตั้งเป้าหมายของตนเองในสิ่งที่เด็กอยากเรียนรู้ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ไม่ยากและมีลักษณะท้าทาย เพราะการวางแผนเป้าหมายของเด็กเป็นการช่วยกระตุ้นให้เด็กลงมือทำงานจนประสบความสำเร็จ และในการทำกิจกรรมของเด็ก ครูควรให้เด็กเริ่มทำกิจกรรมที่ง่ายไปหากิจกรรมที่ค่อยๆ ยากขึ้นทีละน้อย ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกภูมิใจเมื่อประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม

นอกจากนี้ ข้อค้นพบของนักวิจัยพบว่า ครูที่สามารถปฏิบัติการจัดการชั้นเรียนด้านการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีนั้น นอกจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กที่ประสบความสำเร็จแล้ว ครูมี

บทบาทที่สำคัญในการฝึกวินัยในชั้นเรียนให้กับเด็กได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ซึ่งอยู่ภายใต้การจัดการชั้นเรียนด้านการจัดการเรียนการสอน การฝึกวินัยในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวันของเด็ก ครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กมีการฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัยอยู่เสมอ ส่งผลให้เด็กรู้หน้าที่ของตัวเองว่า เด็กจะต้องทำอะไรบ้าง ซึ่งพฤติกรรมที่พบจากการสังเกต เช่น ในตอนเช้าเมื่อพบคุณครูเด็กยกมือสวัสดี จากนั้นเก็บกระเป๋าและของใช้ของตนเองเข้าที่ตามชื่อหรือสัญลักษณ์ของเด็ก การเดินแถวโดยต่อแถวเป็นรถไฟ หรือแม้แต่การสร้างข้อตกลงในห้องเรียนอย่างมีความหมายต่อเด็ก โดยให้เด็กร่วมกันสร้างข้อตกลงในห้องเรียน ทุกอย่างล้วนแฝงอยู่ในชีวิตประจำวันของเด็กๆ ครูสามารถสอดแทรกในระหว่างการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กทุกคนได้ปฏิบัติร่วมกัน เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ควบคู่กับการยึดถือเรื่องวินัยในชั้นเรียน ลดปัญหาการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กต่อไป

2.3 ด้านการปรับพฤติกรรม

การจัดการชั้นเรียนด้านการปรับพฤติกรรม ครูจำเป็นต้องทำความเข้าใจพฤติกรรมของเด็ก เพราะเด็กแต่ละคนมีพฤติกรรมที่ต่างกัน ครูจึงต้องมีเทคนิคในการเข้าถึงเด็ก และสามารถปรับพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนได้ นำไปสู่การปฏิบัติต่อเด็กได้อย่างเหมาะสม การจัดการชั้นเรียน ด้านการปรับพฤติกรรมของครูอนุบาลส่วนใหญ่ พบว่า ครูมีการแยกพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งจากลักษณะโดยทั่วไปของครูอนุบาล ครูเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับเด็ก อยู่กับเด็กทั้งวันและเกือบทุกวัน ครูจึงต้องเข้าใจถึงพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน โดยครูต้องเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเข้าใจความแตกต่างในพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน นำไปสู่การวางแผนในการควบคุมพฤติกรรมของเด็กและมีการซักถามผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับ Steel และ Cohn-Vargas (2013) ที่ได้กล่าวว่า นอกจากครูจะเป็นผู้รับผิดชอบทางด้านวิชาการแล้วครูยังต้องรับผิดชอบต่อความประพฤติของเด็กด้วย เช่น เด็กที่ก้าวร้าว เกเร เสร้าซี้ม พฤติกรรมเหล่านั้นครูต้องเข้าใจว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการปรับตัวไม่ได้ของเด็ก ครูไม่สามารถแก้พฤติกรรมได้ทันที แต่ครูสามารถใช้ความเข้าใจยอมรับในพฤติกรรมของเด็กได้ และสอดคล้องกับ วรรณาท รักษกุลไทย (2555) ที่ได้กล่าวว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก ครูสามารถใช้เทคนิคการจัดการชั้นเรียนในการใช้คำพูดในการสื่อสารด้วยความเป็นมิตรเพื่อให้เด็กรับรู้ว่าคุณยอมรับในตัวเด็กได้ แม้ว่าจะไม่ชอบพฤติกรรมนั้นก็ตาม

นอกจากนี้ ข้อค้นพบของนักวิจัยพบว่า การจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาลในเรื่องของการลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนทางความรู้สึกของทั้งครูและเด็ก ครูจะต้องควบคุมอารมณ์ให้มั่นคง ใจเย็น ในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก ซึ่งนำไปสู่การลดหรือเพิ่มระดับสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กได้ ครูต้องอาศัยเวลาและความเข้าใจในการพูดอธิบายกับเด็กถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่เด็กแสดงออกมา การใช้คำพูดเชิงบวกและเชิงลบเช่น ใช้คำว่า “ค่อยๆ เดิน” แทนคำว่า “อย่าวิ่ง” ใช้คำว่า “เล่นกับเพื่อนดีๆ” แทนคำว่า “ไม่แกล้งเพื่อน” แม้การสื่อความหมายแบบเดียวกัน สามารถส่งผลทำให้สัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กเปลี่ยนแปลงได้ และยังพบอีกว่า การเสริมแรงเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม เป็นการปฏิบัติของครูที่เสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับเด็ก ครูแสดงออกโดยตรงผ่านการกล่าวคำชมเชย เช่น “สุดยอดมาก คนดีชา” “เก่งมากค่ะ” การแสดงออกทางกาย เช่น ยกนิ้วหัวแม่มือ และการปรบมือ การเสริมแรงในพฤติกรรมที่เหมาะสมจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งในการจัดการชั้นเรียนที่พบได้บ่อยของครู แต่ที่สำคัญการให้กำลังใจ การชมเชยของครูนั้น ต้องเป็นการเสริมแรงที่แสดงออกถึง

ความจริงใจ ไม่ได้เป็นการเสริมแรงที่เลื่อนลอย เพื่อแสดงถึงการยอมรับเด็กอย่างแท้จริง นำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กต่อไป

3. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบสัมพันธภาพความผูกพันและการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาล

ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบสัมพันธภาพความผูกพันและการจัดการ ชั้นเรียน นอกจากแบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบมั่นคงมีค่าความสัมพันธ์ที่เป็นบวกกับการจัดการชั้นเรียนด้านการจัดบรรยากาศทางอารมณ์และสังคมแล้ว แบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบมั่นคง ยังมีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการชั้นเรียนด้านการปรับพฤติกรรมอีกด้วย แสดงให้เห็นถึงทิศทางความสัมพันธ์ที่ตรงกันข้ามกัน หากครูที่มีแบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบมั่นคง มีการปรับพฤติกรรมเด็กมากจนเกินไป โดยครูแสดงพฤติกรรมที่เข้มงวด ควบคุมให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัย ส่งผลให้ครูเป็นผู้ที่มีระดับของแบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบมั่นคงที่ลดลง ทำให้เด็กไม่ยอมเข้าใกล้ครู ออกห่างครู ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมของครูที่มีแบบสัมพันธภาพความผูกพันแบบมั่นคง ในการตักเตือนเด็กที่ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงอยู่บ่อยๆ คอยเข้มงวดจัดให้เด็กอยู่ในระเบียบ สังเกตได้ว่าเด็กหยุดทำพฤติกรรมที่ครูตักเตือนในระยะเวลาสั้นๆ เนื่องจากกลัวว่าจะถูกดุ จากนั้นมีพฤติกรรมที่หลีกเลี่ยงครูเมื่อครูเข้าใกล้ พยายามออกห่างครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Weber (1970 อ้างถึงใน อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2554) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการชั้นเรียนโดยวิธีการชมเชยของครู เพื่อควบคุมความประพฤติของเด็กด้วยการเข้มงวดให้เด็กปฏิบัติตามที่ครูสั่ง เด็กจะเปลี่ยนพฤติกรรมเนื่องจากความกลัว จึงเป็นวิธีใช้ได้ผลเพียงชั่วคราวเท่านั้น ดังนั้น วิธีการปรับพฤติกรรมที่เหมาะสมครูจึงควรใช้เหตุผล การรับฟังอย่างเห็นใจ ลดขั้นตอนการใช้อำนาจ ทำข้อตกลงที่มีความหมายร่วมกันกับเด็กเพื่อจะช่วยให้เด็กเข้าใจข้อตกลงมากขึ้น และที่สำคัญครูควรรับฟังความคิดเห็นของเด็ก แก้ปัญหาโดยการพูดคุยด้วยคำพูดที่สร้างสรรค์ในการอธิบายเพื่อช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และยังเพิ่มระดับของการมีเหตุผลของเด็กได้อีกด้วย (Stephanie, Bailey & Jacob, 2014)

ดังนั้น แบบสัมพันธภาพความผูกพันของครูจึงเป็นการทำนายพฤติกรรมในการจัดการชั้นเรียนของครูได้ ไม่ว่าครูจะมีแบบสัมพันธภาพแบบใดก็ตาม ครูจะต้องมีการประเมินสภาพจิตใจตนเองก่อนการทำงาน เตรียมกายและใจของครูให้พร้อม ตระหนักหน้าที่ของครูให้มากที่สุด เข้าหาเด็กด้วยความรักและความจริงใจ ใช้ความรู้สึกร่วมในการคิดว่าถ้าเราเป็นเด็กคนนั้น เราจะรู้สึกอย่างไร เช่น ครูไม่ชอบเด็กที่ถูกพุดจาด้วยความหมายทางลบตลอดเวลา ครูไม่ชอบเด็กที่มีอารมณ์โมโหรุนแรง หากครูมีความคิดเอาใจเขามาใส่ใจเรา เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน ครูก็จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกันทั้งครูและเด็ก นำไปสู่การสร้างประสิทธิภาพในการจัดการชั้นเรียนของครูที่ส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับเด็กต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1) การใช้แบบสัมพันธภาพความผูกพันเพื่อประเมินลักษณะเฉพาะภายในบุคคลที่แสดงออกมาผ่านพฤติกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูเปิดใจยอมรับตนเองว่าอยู่ในระดับรูปแบบใดของแบบวัดสัมพันธภาพความผูกพัน เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเองต่อไป ไม่ใช่การประเมินเพื่อตัดสินตัวครู การประเมินตามความจริงมากที่สุดจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ทั้งครูและเด็ก

2) เทคนิคการจัดการชั้นเรียนในด้านการจัดบรรยากาศทางอารมณ์ ด้านการจัดการชั้นเรียนและการปรับพฤติกรรม เป็นเทคนิคที่เน้นการจัดการชั้นเรียนที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก การเข้าใจถึงพฤติกรรมของเด็ก รวมไปถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กในหลากหลายวิธี ซึ่งเป็นวิธีที่ต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคย และเชื่อมั่นในตัวครูมากยิ่งขึ้น

3) สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่สนใจในการประเมินบุคลิกภาพของครูเพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้ครูมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้เพื่อให้การดำเนินการสอนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการชั้นเรียนเฉพาะครูอนุบาลในกรุงเทพมหานคร จึงควรมีการศึกษาการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาลในภูมิภาคอื่นๆ เพื่อให้เห็นถึงบริบทที่แตกต่างในแต่ละภูมิภาค ทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับรูปแบบความผูกพันซึ่งเชื่อมโยงสู่การพัฒนาครูเพื่อนำไปสู่การจัดการชั้นเรียนที่เสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับเด็ก

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ณัฐสุตา เต้พันธ์. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและเจตคติในการแสวงหาความช่วยเหลือจากนักวิชาชีพอของนักศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดา พิทักษ์สินสุข. (2555). *รับมือ 5 ปัญหาบ่อยๆของเด็กในรั้วโรงเรียน*. สืบค้นวันที่ 12 พฤศจิกายน 2555, จาก <http://www.manager.co.th/Family/ViewNews>.
- ยุทธศาสตร์และประเมินผล, สำนัก. (2552). *แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 12 ปี (พ.ศ. 2552-2563)*. กรุงเทพมหานคร: ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรนาท รักสกุลไทย. (2555). *สุดยอดเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบคร่อมืออาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: แปลน ฟอรั คัดส์.
- สุวรรณ มีทองคำ, บุญทวี อรุณมาศ และสุนีย์ บุญทิม. (2550). *รายงานสภาพพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. (2554). *โมเดล 7 ชั้นเรียนของครู...ผู้จัดการ: ชุดฝึกอบรมครู โครงการ ยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). *Attachment styles among young adults: A test of a four-category model*. *Journal of Personality and Social Psychology* 61: 226-244.
- Bergin, C., & Bergin, D. (2009). *Attachment in the classroom*. *Educational Psychology Review*, 21, 141-170.

- Bowlby, J. (2005). *A secure base: Clinical applications of attachment theory*. London: Routledge.
- Craft, A. (2000). *Creativity across the primary curriculum*. London: Routledge.
- Diamond, S. C. (1992). Resolving teacher conflict: A different path. *The Clearing House*, 65(3), 141.
- Gestwicki, C. (1999). *Developmentally appropriate practice: Curriculum and development in early childhood education*. New York: Delma.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524.
- Howes, C., & Ritchie, S. (1998). Changes in child-teacher relationships in a therapeutic preschool program. *Early Education & Development*, 4, 411-422.
- Kounin, J. A. (1970). *Discipline and group management in classroom*. New York: Holt, Rinehart And Winston.
- Morris - Rothschild, K. B. (2006). *Teacher' conflict management styles: The role of attachment styles and classroom management efficacy*. Doctoral's Thesis, Columbia University.
- National Association for the Education of Young Children. (2012). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8*. United States of America: National Association for the Education of Young Children.
- Peterson, M. (1998). *Attachment Style, Trust, and Exchange Orientation*. Master's Thesis, University of Maine.
- Steel, D. M., & Cohn-Vargas, B. (2013). *Identity safe classroom* (Vol. 1). United States of America: Corwin A SAGE.
- Stephanie M, Bailey, R., & Jacob, R. (2014). *Social-emotional learning is essential to classroom management*. [online]. Retrieved from 5 May 2014 from SAGE <http://pdk.sagepub.com/>